

GÜL

Ocak 2021

Türkiye’de yetiştirilen gül çiçeğinin çiçek olarak kullanım alanı yoktur. Bu nedenle elde edilen gül çiçekleri başta gül yağı olmak üzere gül koncreti, absolüt ve gül suyu olarak değerlendirilmektedir.

Gülcülüğün temeli *Rosa damascena*’ya dayanmaktadır. Dünyada kültürü yapılan kokulu gül türleri arasında ekonomik olarak en önemli gül türüdür. Dünyada yılda ortalama 15-16 bin ton civarında “*Rosa damascena*” türü gül çiçeği üretimi yapılmaktadır. Uçucu yağı kendine özgü keskin ve yoğun kokusu ile parfümeri, kozmetik, ilaç ve gıda endüstrisinde kullanılmaktadır (1). Gül yetiştiriciliği ve gül

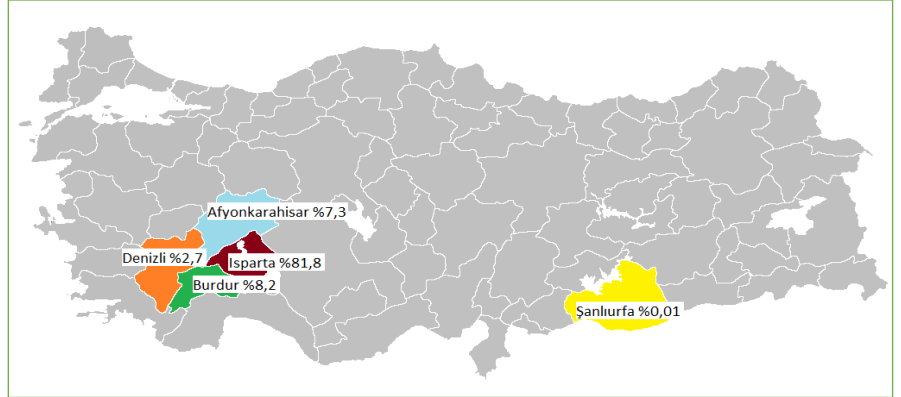
ürünleri elde edilmesinde en büyük potansiyel Türkiye’de Göller Bölgesi’nde ve Bulgaristan’da Kazanlık Bölgesi’nde bulunmaktadır. Bu şekilde dünya gül yağı talebinin neredeyse tamamının Türkiye ve Bulgaristan’dan karşılandığı görülmektedir. Geri kalan yaklaşık %10’luk kısım ise Fas, Suudi Arabistan, Afganistan, Kuzey Blok ülkeleri, Çin ve bazı Kafkas ülkelerinde yetiştirilmektedir (2). Bu ülkelerde kısmi üretim yapılmakta olup kesin üretim miktarları bilinmemektedir. Çin’de yılda yaklaşık 6-7 bin ton civarında “*Rosa Chinensis*” türü gül çiçeği üretimi yapılmaktadır (3).

Türkiye Gül Verileri

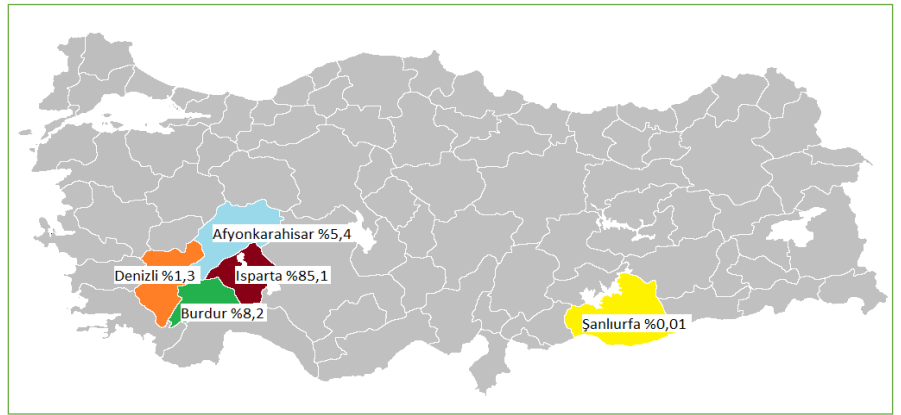
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim (%) ²
Alan (da)	28.243	29.753	33.277	34.205	38.457	12,4
Verim (kg/da)	340	419	430	432	433	0,2
Üretim (ton)	9.483	12.267	13.372	14.773	16.560	12,1
İthalat (kg) ¹	66	403	808	380	382	0,5
İhracat (kg) ¹	3.422	7.683	19.512	10.546	8.624	-18,2

Kaynak: TÜİK, ^{1/} Gül’den elde edilen uçucu yağ (terpeni alınmamış) verileri kullanılmıştır. ^{2/} Son iki pazarlama yılının değişimini göstermektedir .

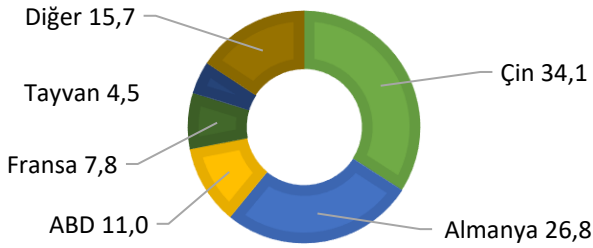
Gül üretim alanı; 2019 yılında yaklaşık gül üretim alanı 38,5 bin da olup %81,8’lik paya sahip olan Isparta 31 bin da ile birinci, Burdur 3 bin da ile ikinci, Afyonkarahisar ise 2,8 bin da ile üçüncü sırada yer almaktadır. Gül (yağlık) üretim alanlarında son beş yılda % 36,2 oranında artış yaşanmıştır. 2019 yılında ise bir önceki yıla oranla %12,4’lik artış gerçekleşmiştir.

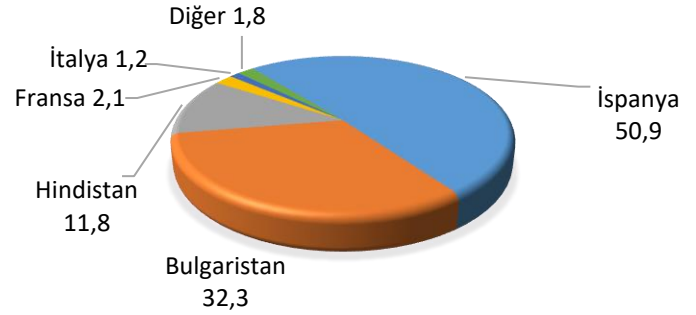
Gül üretimi; 2019 yılında gül (yağlık) üretimi 16,5 bin tondur. Isparta 14 bin ton ile birinci sırada yer alırken, Burdur 1,3 bin ton ile ikinci sırada yer almaktadır. 2019 yılı gül (yağlık) üretimi son beş yılda %74,6 oranında artış göstermiştir. TÜİK 2020 yılı Bitkisel Üretim İstatistiklerine göre 2019 yılında 16,5 bin ton olan gül (yağlık) üretimi 2020 yılında %9,9 artışla 18,2 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

TÜİK verilerine göre; Ülkelere göre Türkiye gül yağı ihracatı 2020 yılında 42,5 ton olarak gerçekleşmiştir. Gül yağı ihracatı bir önceki yıla göre yaklaşık 5 kat artmıştır. Türkiye en fazla ihracatı 14,5 ton (%34,1) ile Çin’e yaparken, ikinci sırada 11,4 ton (%26,8) ile Almanya gelmektedir. Ülkelere göre 2020 yılı Türkiye gül yağı ithalatı yaklaşık 434 kg’dır. Türkiye 2020 yılında gül yağı ithalatının %50,9’unu İspanya’ dan yapmıştır.

Türkiye'nin gül ihracatı (2020, %)

11 aylık ortalamalar alınmıştır

Türkiye'nin gül ithalatı (2020, %)

Türkiye'de Gül Destekleme Politikaları: Türkiye'de bitkisel üretimi artırmak, verim ve kaliteyi yükseltmek, sürdürülebilirliği sağlamak ve çevreye duyarlı alternatif tarım tekniklerinin geliştirilmesine yönelik olarak çiftçilere destekleme yapılmaktadır. Yağ gülünün süs bitkisi statüsünden çıkarılıp yağlı tohumlu bitkiler ve endüstri bitkileri grubuna dâhil edilmesi ile mazot ve gübre desteğinde artış olmuştur. 2020 yılında 15 TL/da mazot desteği ve 4 TL/da gübre desteği verilmiştir.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünyada ve Türkiye'de yağ gülü ekonomik açıdan önemli bir yere sahiptir. Dünya gülyağı ihtiyacının yaklaşık %65'ini Türkiye'den karşılanmaktadır. Türkiye'de gülden elde edilen ürünlerin toplam sayısı 150 civarındadır(1).

Yağ gülünün dünyada uçucu yağ açısından parfümeri sanayisinde aldığı rolün büyüklüğü önemlidir. Türkiye'de uçucu yağ üretiminin büyük kısmını gülyağı oluşturmaktadır. Türkiye dünyadaki en büyük gülyağı üreticisidir (4). Türkiye de endüstriyel amaçlı gülcülük Göller yöresinde yapılmakta ve yöreye önemli miktarda girdi sağlamaktadır.

Türkiye'nin geleneksel ve değerli tarımsal ihracat ürünlerinden biri gül yağıdır. Gül çiçeğinden iki çeşit yağ elde edilmektedir. Birincisi gülyağı olarak bilinen ince gülyağı, ikincisi ise konkret olarak bilinen katı gülyağıdır. Yan ürün olarak da gül suyu üretilmektedir. 1 kg gül yağı elde etmek için yaklaşık 3.750 kg gül çiçeği, 1 kg gül konkreti elde etmek için ise yaklaşık 350 kg gül çiçeği işlenmesi gerekmektedir (3).

Türkiye'de üretilen gül yağının yaklaşık %2-5 kadarı iç piyasada tüketilmektedir. Geriye kalan gül yağı ile üretilen gül konkretinin tamamı ihracat edilmektedir. Gülyağının en büyük alıcısı parfüm üreticileridir (4). 2020 yılında Fransa'ya 5,3 milyon \$, İsviçre'ye 1 milyon \$, İngiltere'ye ise 0,86 milyon \$'lık gül yağı ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Türkiye'de gül yağı sektörünün en önemli sorunlarından biri Türkiye kozmetik ve parfüm sanayisinin yeterince

gelişmemiş olmasıdır. Bu nedenle sektör ağırlıklı olarak ihracata yönelik çalışmakta ve ihracatta karşılaşılan en ufak bir sorun sektörü olumsuz etkilemektedir. Türkiye'nin sektördeki lider konumunun sürdürülmesi için sektörün gelişimi yakından takip edilmeli ve sektör sorunlarının giderilmesi gerekmektedir. Aksi durumda üretim alanlarını artıran Bulgaristan, Çin, Fas, Mısır, Lübnan, Özbekistan ve Kırgızistan gibi ülkeler Türkiye'nin sektördeki payını azaltabilecektir (1).

Piyasa fiyatı olarak kabul edilen Gülbirlik alım fiyatları son 5 yıl içerisinde 6,2-9,2TL/kg arasında değişmekte olup, 2020 alım fiyatı 7,20TL/kg olarak belirlenmiştir.

Dünya Sağlık Örgütü tarafından "pandemi" olarak nitelendirilen COVID-19 salgını sürecinde gül çiçeği üretiminin yoğun olarak yapıldığı illerle yapılan görüşmeler de tarımsal faaliyetler üzerinde çok fazla etkisi olmadığı belirtilmiştir.

Yararlanılan Kaynaklar

- 1/ Dağlı İ . Türkiye'de Yağ Gülünün Son On Yılda Ekonomik Gelişimi Ve Sektöre İlişkin Mevcut Sorunların Analizi. Sosgüz. 2019; 1(1): 10-20.
- 2/Aköz, Ayten Begüm ve Beyhan, Şefika Gülin (2019). Güneykent Gül Hasatı Turizminin Mekânsal Analizleri. Journal of World of Turks, S.11, s. 89-111.
- 3/2019 Yılı Gül Çiçeği Raporu, T.C. Ticaret Bakanlığı, Esnaf, Sanatkarlar Ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü
- 4/Gökdoğan, O. Isparta Yöresinde Yağ Gülü Yetiştiriciliğinin Türkiye Ekonomisindeki Yeri.Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl: 2013/1, Gül Özel Sayısı

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Demet BURUCU, demet.burucu@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833